

Bilge Ercilasun, **TÜRK ROMAN VE HİKÂYESİ ÜZERİNE**, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013.

Koray ÜSTÜN*

Yeni Türk Edebiyatı sahasında çalışmalar yapan pek çok bilim insanının süreli yayınlarda yer alan makalelerini toplayarak kitap halinde yayımlaması pek çok açıdan fayda sağlayan bir gelenek halini almıştır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Prof. Dr. Mehmet Kaplan'ın *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I* ve *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar II*, Prof. Dr. İnci Enginün'ün *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* kitapları bu geleneğin öncü yayınları olmuştur. Son yıllarda bu gelenek devam etmiş, Prof. Dr. Şerif Aktaş *Edebiyat ve Edebî Metinler Üzerine Yazılar*'da, Prof. Dr. Sema

Uğurcan *Edebiyatımız I Edebiyat-Tarih İlişkisi* ve *Edebiyatımız II Yazarlar ve Meseleler*'de makalelerini bir araya getirerek kitaplaştırmışlardır. Bu geleneği sürdüren bir diğer isim de Hacettepe Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümü emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Bilge Ercilasun'dur.

Servet-i Fünun'da *Edebî Tenkit*, *İkinci Meşrutiyet Devrinde Tenkit (1. Türkçü Tenkit)*, *Ahmet İhsan Tokgöz*, *Yeni Türk Edebiyatı Üzerine İncelemeler I-II*, *Orhan Veli Kanık* ve *Ziya Paşa* adlı inceleme kitaplarının yazarı Prof. Dr. Bilge Ercilasun, emekliliğinin ardından daha önce çeşitli kitap ve dergilerde çıkmış makalelerini ince ve titiz bir tasnifle dört kitaplık bir külliyat halinde yayımlamayı planlamış, bu külliyatın ilk kitabı olan *Türk Roman ve Hikâyesi Üzerine* Ocak 2013'te Dergâh Yayınları arasından çıkmıştır.

Türk Roman ve Hikâyesi Üzerine adlı toplam 549 sayfadan oluşan kitapta *Türkbilig*, *Töre*, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, *AÜ DTCF Türkoloji Dergisi*, *Türk Edebiyatı*, *Araştırmalar*, *Bal-tam*, *Türk Kültürü*, *Türk Yurdu* ve *Kardeş Kalemler* gibi süreli yayınlarda yayımlanmış makaleler ve sempozyum-kongrelerde sunulmuş bildiri metinleri yer almaktadır. Kitapta toplam otuz altı makale bulunmaktadır.

İki bölümden oluşan kitabın ilk bölümü "*Türkiye'de Roman ve Hikâye*" adını taşımaktadır. Bu bölümde "*Edebî Metinlerde Türkçenin Kullanımı*", "*Batı Uygarlığı ve İlk Romanlar*", "*Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Devrini Konu Alan Romanlar Üzerine*", "*Romanda Gerçeklik Olgusu ve Türk Romanında Balkanlar*", "*Göktürklerle İlgili Romanlar*", "*Divanü Lügati't-Türk'ten Modern Edebiyata*", "*Meşrutiyet ve Edebiyat*" gibi geniş perspektiften pek çok esere ve döneme bakan makalelerin yanı sıra "*Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Orhun Abideleriyle İlgili*

* Araş. Gör., Hacettepe Üniversitesi.

Romanı: Gönül Hanım”, “*İbiş’in Rüyası*” *Romanına Bir Bakış*”, “*Schrödinger’in Kedisi*” *Hakkında*”, “*Şar Dağının Kurtları*” *Romanı Üzerine*”, “*Tutsak Romanında İç Gözlem*”, “*Emine Işınsu’nun Romanı: Cambaz*”, “*Sevinç Çokum ve Dört Romanı*”, “*Herkesin İçtiği Su Üzerine*”, “*Ahmet Hikmet ve Alparslan Masalı*”, “*Bir Hikaye Kitabı: Makina*” ve “*Geç Kalma! Nereye?*” gibi tek bir eser üzerine derinlemesine tahlilin yapıldığı makaleler de yer almaktadır. Bu bölümde yer alan “*Ömer Seyfettin’e Göre Tesettür ve Edebiyat*” ve “*Balkanlarla İlgili İki Hikâye ve Bir Yorum*” adlı makaleler ilk kez bu kitapta yayımlanmıştır. “*Ömer Seyfettin’e Göre Tesettür ve Edebiyat*” adlı makalede Genç Kalemler’de çıkan Yeni Lisan makalesi ile Türk edebiyatının geleceğini yönlendiren Ömer Seyfettin’in hikâyelerinden hareketle “tesettür”, “taassup” ve “evlilik” meselelerine bakışı incelenmiş; “*Balkanlarla İlgili İki Hikâye ve Bir Yorum*” başlıklı makalede ise Ömer Seyfettin’in *Tuhaf Bir Zulüm* ve *Nakarat* adlı hikâyeleri ele alınmış ve bu hikâyelerde işlenen ana fikir üzerine durularak, bu ana fikirlerden hareketle bazı tespit ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Kitabın “*Türk Dünyasında Roman*” adını taşıyan ikinci bölümde de “*21. Yüzyılda Türk Dünyası Edebiyatlarına Bir Bakış*”, “*Türkiye’de Türk Dünyası İle İlgili Romanlar*”, “*İsmail Bozkurt ve Romanları*” gibi genel değerlendirmelerin yer aldığı makaleler ve “*Bir Kıbrıs Romanı: Yusufçuklar Oldu mu?*”, “*Kıbrıs’ta Yakın Tarih: ‘Bir Gecede’*”, “*Azerbaycan’dan Güçlü Bir Ses: ‘Beş Katlı Yapının Altıncı Katı*”, “*Çağdaş Bir Türkmen Romanı: ‘Nuh Tufanı’*”, “*Türkmenistan’dan Bir Roman: Oğuz Yurdu*”, “*Bir Kazak Romanı: ‘Kaharlı Altay’*” gibi Çağdaş Türk edebiyatlarına ait örneklerin incelendiği yazılar yer almaktadır. Bu bölümde en geniş yer tutan isim dünya çapındaki Kırgız roman yazarı Cengiz Aytmatov’dur. Kitapta, Aytmatov hakkında yedi makale bulunmaktadır. “*Cengiz Aytmatov Hakkında Bir İnceleme*”, “*Cengiz Aytmatov Romanlarında Tabiat*” adlı makalelerde Aytmatov’un eserlerinde tabiat teminin kullanımı incelenmiş, “*Cengiz Aytmatov Hakkında İlk Yayınlar ve Düşünceler*” adlı makalede Aytmatov hakkında yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmiş, ilk kez bu kitapta yayımlanan “*Cengiz Aytmatov ve Geleceğe Bakış*” adlı makalede ise Aytmatov’un gelecekte insanların karşısına çıkacak problemler üzerine verdiği mesajlar incelenmiştir. Aytmatov ile ilgili diğer makaleler “*Cengiz Aytmatov’un Eserlerinde Askerlik ve Savaş*”, “*Sanatkarın Sezgisi*” ve “*Kassandra Damgası Hakkında*”dır.

Türk Romanını sadece Türkiye ile sınırlamayarak Türk coğrafyasında kaleme alınan tüm eserleri “*Türk Romanı*” olarak değerlendiren ve demir perdenin aralanmasının ardından Türk dünyasına ve edebiyatına eğilen Prof. Dr. Bilge Ercilasun, bu sahada yapılan çalışmaların öncü isimlerindedir. Bu birikimini *Türk Roman ve Hikâyesi Üzerine* adlı çalışması ile araştırmacılara sunan Prof. Dr. Bilge Ercilasun’un yaklaşık kırk yıllık bir birikimin mahsulü olan bu eseri Türk edebiyatının çeşitli meselelerini ayrıntılı olarak ele alması ve özellikle çağdaş Türk dünyası edebiyatlarına dair incelemeleri ile yol açıcı bir eser olacaktır. *Türk Roman ve Hikâyesi Üzerine* Yeni Türk Edebiyatı sahasında çalışan araştırmacıların yanı sıra Türk dünyası ve edebiyata meraklı okurların da şüphesiz ilgisini çekecek ve sık sık başvuracakları bir kaynak olacaktır.